

SERMAYE HAREKETLERİNİN BANKALARIN LİKİDİTE VE KÂRLILIKLARINA ETKİSİ*

THE IMPACT OF CAPITAL FLOWS ON BANKS' LIQUIDITY AND PROFITABILITY

Şerife GENÇ İLERİ**
Mehmet Fatih ULU***

Öz

Bu alışma farklı türdeki sermaye hareketlerinin bankaların likiditelerini ve kârlılıklarını nasıl etkilediğini incelemektedir. Portföy girişleri banka likiditesini anlamlı bir şekilde arttırsa da pozitif bir etki doğrudan yabancı sermaye yatırımları için geçerli değildir. Yerli ve yabancı bankalar sermaye akımlarının banka likiditesini etkilemesi açısından birbirlerinden farklılaşmaktadırlar. Yurtiçi bankaların talepleri kaynaklı etkiyi dışlayıp sadece yurtdışından gelen arz etkisini anlamak için küresel risk iştahu endeksi**** (VIX) sermaye hareketlerini temsil eden bir araç değişken olarak kullanıldığında, banka likiditesi üzerindeki etki daha da belirginleşmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sermaye hareketleri, banka likiditesi, banka kârlılığı

JEL Kodları: F37, G15, G21

Abstract

This study analyzes how different types of capital flows effects banks' liquidity and profitability. While portfolio inflows significantly increases banks' liquidity, a positive impact cannot be found for the foreign direct investment inflows. Domestic and foreign banks are affected by capital inflows to different extents. When we use the global risk appetite index**** (VIX) as an instrument to exclude the effect of banks' domestic demand and measure only the supply effect of capital inflows, the impact on bank liquidity becomes more distinct.

---

* Bu makalede paylaşılan görüşler yazarların şahsi görüşleridir ve hiçbir şekilde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın görüşleri olarak değerlendirilemezler.

** İbn Haldun Üniversitesi, Ulubatlı Hasan cad. No:2, Başakşehir, İstanbul, Türkiye, e-mail: genserife@gmail.com

*** Fener-Kalamış cad. Atlıhan sok 30/A, Kadıköy, İstanbul, Türkiye, e-mail: mehmetfatihulu@gmail.com

**** Şikago Opsiyon Borsası (CBOE) oynaklık endeksi (VIX) piyasalardaki korkunun derecesini ölçen bir endekstir. S&P 500 opsiyon sözleşmelerinin ima ettiği oynaklık beklentisini ölçmektedir. VIX endeksinin değerinin yükselmesi piyasada oynaklığın ve belirsizliğin yükselmesi olarak yorumlanmaktadır.

Keywords: Capital flows, bank liquidity, bank profitability

JEL Codes: F37, G15, G21

Giriş

Sermaye hareketleri gelişmekte olan ülkelerin ekonomik işleyişlerini etkilemektedir. Farklı formlarda bir ülkeye giren sermaye, ekonomik aktiviteyi farklı kanallar üzerinden etkileyebilmektedir. Bankacılık sektörü sermaye hareketlerinin etkisini göstermesine aracılık ettiği gibi aynı zamanda bu hareketlerden kendisi de etkilenmektedir. Bu alışma yabancı sermaye akımlarının bankaların likidite ve kârlılıklarını nasıl etkilediğini incelemektedir.

Lehman krizi sonrasında gelişmiş ülke merkez bankalarının uyguladıkları genişlemeci para politikaları küresel likiditeyi arttırmış ve artan küresel likidite getiri arayışı ile gelişmekte olan ülkelere de yönelmiştir. Her ne kadar sermaye bolluğu gelişmekte olan ülkelerin ekonomik temellerinden bağımsız olarak gelişmiş olsa da, bu dönemde gözlemlenen yoğun sermaye girişlerinin bu ülkelerin finansal ve reel sektörlerine etkileri olmuştur.

Çalışmamızda ülkenin büyüme trendinin ülkeye giren toplam sermaye üzerindeki etkisini ayırıştırmak için bir dönemin sermaye girişini aynı dönemin gayri safi yurtiçi hsilasına oranlayarak ilgili etkiyi analiz ettik. Toplam sermaye akımlarının etkisini daha detaylı bir şekilde anlamak için ise Türkiye'ye giren yabancı sermayeyi üç ana başlık altında inceledik. Bu ayırıştırmanın birinci unsuru doğrudan yabancı sermaye (DYS) yatırımları, ikincisi portföy yatırımları ve cs de diğer yatırımlar şeklinde ülkeye giren yabancı sermayedir.

Küresel sermaye akımları her ne kadar dışsal sebeplerden kaynaklanmış olsa da sermayenin bir ülkeye girme zamanına ve miktarına hedef ülkenin ekonomik altyapısı ve performansı (pull factors) etki edebilmektedir. Tahmin edilen katsayılardan talep etkisini ayırıştırıp sadece dışarıdan gelen arz etkisini anlamak için ise araç değişken yöntemi kullanılmış ve sermaye hareketlerinin etkisi VIX araç değişkeni ile temsil edilerek tahminler gerçekleştirilmiştir.

Çalışma bulgularımıza göre en kk kareler yöntemi kullanıldığında net toplam sermaye girişleri banka likidite rasyolarını arttırırken, sermayenin alt kırılımlarında en anlamlı etki portföy akımlarından kaynaklanmaktadır. Portföy akımları yerli ve yabancı bankaların likiditelerine ve karlılıklarına benzer seviyelerde etki etmektedir. Talep etkisinin katsayılar üzerindeki aşağı yönlü etkisini arındırıp sadece arz etkisini anlamak için araç değişkenlerle yapılan analizin sonuçlarına göre net toplam, portföy ve diğer sermaye girişlerinin banka likiditesi üzerinde pozitif ve anlamlı etkisi olduğu görülmektedir. Araç değişken analizi özellikle yerli bankalar için talep etkisinin gayet yüksek olduğunu göstermiştir ve bu katsayılar üzerinden talep etkisi ortadan kaldırıldığında arz yönlü sermaye girişi etkisinin yerli bankaların likiditesini yabancılara kıyasla çok daha yüksek şekilde arttırdığı gözlenmiştir.

Çalışmanın diğer bulguları sermaye girişlerinin bankaların varlık kârlılıkları üzerindeki etkisi likidite üzerindeki etki kadar güçlü olmadığını göstermektedir. Sıradan en küçük kareler yöntemiyle üretilen sonuçlara göre net toplam ve portföy akımlarının kârlılık üzerinde pozitif ve istatistiki olarak anlamlı etkileri bulunmuştur. Portföy akımlarının yerli ve yabancı bankaların kârlılıkları üzerinde benzer seviyelerde pozitif etkisi olduğu gösterilmiştir. Ancak araç değişkenler kullanılarak yapılan analizler yerli/yabancı banka ve sermayenin alt kırılımlarında sonuçların gücünün zayıfladığını göstermektedir.

I. Türkiye’de Sermaye Girişlerinin Türk Bankacılık Sektörüne Etkileri

Analizimizde Türkiye’ye giren brüt uluslararası sermayeyi açıklayıcı değişken olarak kullanmaktayız. Net sermaye girişleri cari dengeyi ve ülkenin uluslararası mal ve hizmet alım-satım dengesini yansıtırken brüt uluslararası sermaye girişleri uluslararası borçlanma ilişkilerini ve bunun finansal aracılık faaliyetlerine yansımalarının daha iyi kuşatmaktadır. Borio ve Disyatat (2011, s.1) da aynı hususu vurgulamaktadırlar.

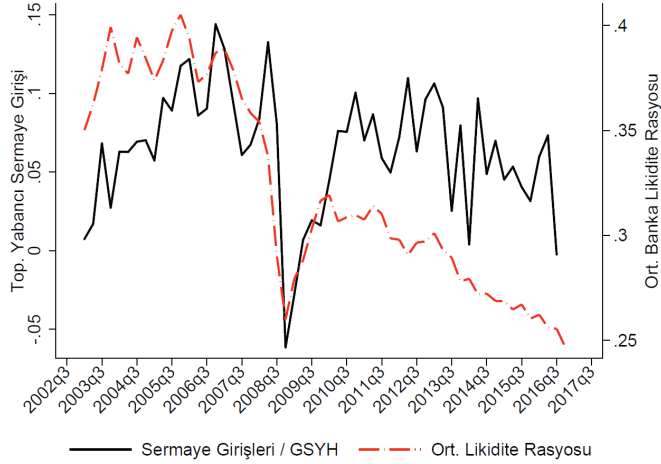
Tablo 1, Türkiye ‘ye giren toplam sermayenin alt kalemlerinin üç ana grup halinde gayri safi yurt içi hasılaya oranını yıllık zaman serilerini göstermektedir. Toplam sermaye girişi 2003’ten 2007’ye kadar bir artış trendi sergilemiştir. 2008 yılında global krizin başlangıcının da etkisiyle nispeten hafif gerilemiş ve 2009 yılında global krizin etkisinin tüm dünyada kendini hissettirmiş olmasının da etkisiyle negatif değerlere düşmüştür. Takip eden yıllarda ise toparlanmış ve yıllık ortalama % 6 seviyelerinde seyretmiştir.

Tablo 1: Yıllara Göre Sermaye Girişi/GSYH Oranları

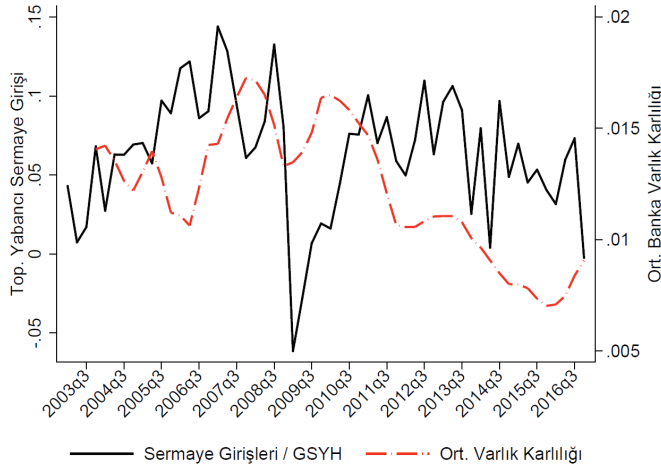
Yıl	DYS/GSYH	Portföy/GSYH	Diğer/GSYH	Toplam/GSYH
2003	0.00	0.01	0.01	0.03
2004	0.01	0.01	0.03	0.06
2005	0.01	0.03	0.04	0.08
2006	0.04	0.02	0.05	0.10
2007	0.04	0.02	0.05	0.11
2008	0.03	0.00	0.07	0.09
2009	0.02	-0.01	-0.03	-0.02
2010	0.01	0.02	0.02	0.05
2011	0.02	0.02	0.04	0.08
2012	0.02	0.03	0.02	0.07
2013	0.01	0.03	0.03	0.08
2014	0.02	0.02	0.02	0.06
2015	0.02	0.00	0.03	0.05
2016	0.02	0.01	0.02	0.04

Not: Grafikte Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası verileri kullanılmıştır. Gayrisafi yurtiçi hâsıla rakamları mevsimsel-likten arındırılmıştır. DYS/GSYH, Portföy/GSYH, Diğer/GSYH ve Toplam/GSYH rakamları her bir çeyrek için Amerikan Doları cinsinden hesaplanan sermaye girişi rakamının o dönemin ortalama Amerikan Doları kuru ile çarpılması ve ilgili dönemin Türk Lirası cinsinden gayrisafi yurtiçi hâsılasına bölünmesiyle hesaplanmıştır. Her bir yıl için o yıldaki her bir çeyrek için hesaplanmış rakamların ortalaması tabloda sunulmuştur.

Grafik 1 Türkiye'ye giren toplam sermaye miktarının Türk bankacılık sektörünün ortalama likidite ve krlılığıyla ne ölçüde birlikte hareket ettiklerini göstermektedir. Panel (a)'da bankacılık sektörünün ülkeye giren yabancı sermaye ile büyük ölçüde eşanlı hareket ettiği gözlenirken benzer bir durum bankacılık sektörünün ortalama kârlılığı için net bir şekilde gözlenmemektedir.

(a) Likidite

(b) Varlık Kârlılığı

Not: Bu grafik her bir çeyrek için Türk bankacılık sektörünün ağırlıklı ortalama likidite ve varlık kârlılığı rasyolarının Türkiye'ye giren net toplam yabancı sermaye ile eř zamanlı seyirlerini göstermektedir. Grafikte Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası verileri kullanılmıştır.

Grafik 1. Türkiye'ye Sermaye Girişleri, Banka Likiditesi ve Kârlılığı (%)

2. Çalışmaya Ait İlgili Literatür

Bankaların likidite pozisyonları yeni kredi verme ya da mevcut kredilerin koşullarının güncellenmesi konularında belirleyici olmaktadır. Khwaja ve Mian (2008, s. 1414)'ın bulgularına göre, eğer ülkedeki iki bankadan birinin likiditesi aynı kalırken diğerininki zaman içerisinde yüzde bir düşüyorsa, bu iki bankaya da eşanlı olarak borçlu olan bir firmanın likiditesi düşen bankaya olan borçluluğu diğerine olan borçluluğuna nispetle yüzde 0,6 daha fazla azalmaktadır. Pakistan verisi kullanan aynı çalışma bankaların karşılaştıkları bu likidite şoklarını firmalara aktarırken aktarımın firmalar arasında homojen gerçekleşmediğine de işaret etmektedirler. Büyük firmalar, özellikle de güçlü iş ve siyasi bağlantıları olanlar, karşılaştıkları kaybı kredi piyasasındaki farklı bankalardan borçlanarak giderebilirken küçük firmalar bunu başaramamakta ve finansal darboğaza düşmektedir.

Parlour v.d. (2012, s. 1686)'nin da belirttiği üzere bankalar ve daha genel olarak da finansal arabulucular özel bir konumda değerlendirilmektedir. Sermayenin bu arabulucu sektöre hızlı giriş ve çıkışı finans sektörünün bazı pürüzleriyle de bir araya gelerek bankalar için likidite problemleri oluşturabilir ve neticesinde varlık fiyatları ve makroekonominin büyüme gibi temel diğer göstergelerine etki edebilir.

Bruno ve Shin (2015b, s. 536) bankalar kanalıyla gerçekleşen sermaye hareketlerine sebep olan global faktörleri incelemektedir. Küresel bankaların yerel bankalarla etkileşimine olanak sağlayan modellerinin çözümü, ülkeler arası sermaye hareketlerinin bankaların kaldıraç oranlarını etkileyerek küresel finansal döngünün ülkeler arasında iletildiğini göstermektedir. Bu çalışmanın belirgin bir öngörüsü de yerel para biriminin değer kazanması ile bankacılık sektörünün artan kaldıraç oranları arasında kurulan ilişkidir.

Bruno ve Shin (2015a, s. 119)'e göre bankaların kaldıraç oranlarındaki değişimler ülkeler arasında para politikalarının iletilmesinin ve nihayetinde de bankaların risk alma davranışlarının temel taşıını oluşturmaktadır. Çalışma tekil ülkelerin para politikalarının bankacılık sektörü kanalıyla ülkeler arası sermaye akımlarını ve döviz kurlarını etkileyerek yayıldığını göstermektedir. Örneğin, Amerikan para politikasına gelen sıkılaştırıcı bir şok, ülkeler arasında bankalar-arası sermaye akımlarının azalmasına ve dolayısıyla uluslararası bankaların kaldıraçlarının azalmasına neden olacaktır. Bu durum diğer ülkelerde Amerikan dolarının değerlenmesi sonucunu getirecektir.

Longstaff (2001, s. 407) likidite problemi yaşayan bir yatırımcının böyle bir kısıtı yaşamayan yatırımcıdan daha farklı davranacağını, likit bir piyasada almayacağı riskli pozisyonları alabileceğini vurgulamaktadır. Benzer bir şekilde dalgalı sermaye girişleri ve bunların bankaların likiditeleri üzerindeki etkileri bankaların davranışlarını etkileyecektir.

Literatür sermaye hareketlerinin pek çok farklı yönünü, finansal ve reel sektöre etkilerini incelemiştir. Rusya'nın 1998'de yaşadığı krizi dış kaynaklı bir şok olarak alıp Peru bankacılık sektörü üzerindeki etkilerini analiz eden Schnabl (2012, s. 898), diğer bankaların Peru bankalarına kullandırdıkları borcun miktarının azaldığını bunun neticesinde de Peru bankalarının yurtiçindeki firmalara kullandırdıkları kredilerin azaldığını tespit etmiştir. En büyük etki uluslararası

piyasalardan borçlanan yerli bankalarda görülmüştür, bunu Peru'da faaliyet gösteren yabancı bankalar takip etmiş ve en az etki de tamamen i piyasalar tarafından fonlanan bankalarda gözlenmiştir. Kısacası bulgular uluslararası bankaların likidite şoklarını ülkeler arasında yaydığına ve negatif likidite şoklarının da bu şoklardan etkilenen ülkelerde bankaların sunduğu kredi olanaklarını azalttığına işaret etmektedir. Başkaya v.d. (2017a, s. 15) ise Türkiye'de 2005-13 yılları arasında bankalar arası kredi kanalının etkilerini incelemektedir. Bu çalışmanın bulgularına göre, ülkeye sermaye girişlerinin arttığı dönemlerde daha büyük, sermayesi daha güçlü ve çekirdek-harici ¹ (noncore) yükümlülükleri daha yüksek olan bankalar kredi arzını daha çok arttırmaktadır. Bu etki yabancı bankalara kıyasla yerli bankalar için daha yüksektir.

Analizin ikinci kısmında muhtemel içsellik endişesi sebebiyle araç değişken yöntemine başvurulmuş ve küresel risk iştahi endeksi (VIX)'i araç değişken olarak kullanılmıştır. Araç değişken seçiminde Başkaya v.d. (2017b, s. 3) alışmasından esinlenilmiştir. Bu alışma firma seviyesinde veri kullanarak sermaye hareketlerinin yurtiçi kredi döngüsünün önemli belirleyicilerinden biri olduğunu göstermektedir. VIX endeksini araç değişken olarak kullanarak yurtiçinde firma kredi büyümelerinin %43'ünün uluslararası sermaye hareketleri tarafından açıklanabildiğini vurgulamaktadırlar.

3. Uygulamaya İlişkin Veri Seti

Bu çalışmada 2003-2016 yılları arasında Türk bankalarının ² sermaye hareketlerine verdiği tepki çeyreklik veriler ile incelenmektedir. Bankaların finansal bilgileri bankaların Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK)'na raporladığı bilanço ve gelir tablolarıdır. Sermaye akımlarına dair veriler Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) ađ sayfasından alınmıştır.

Değişkenler 2003-2016 aralığında her bir çeyrek (q) için hesaplanmıştır. Toplam / GSYH, DYS / GSYH, Portföy / GSYH ve Diğer / GSYH sırasıyla Türkiye'ye giren toplam sermayenin, doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının, net yabancı sermaye yatırımlarının, net portföy yatırımlarının ve diğer yatırımların mevsimsellikten arındırılmış gayrisafi yurtiçi hâsılaya oranıdır. şikago Opsiyon Borsası volatilitte endeksi olan VIX piyasanın kısa vadeli oynaklık beklentilerini yansıtmaktadır. Analizde her yılın her bir çeyreklik dönemi için ortalama VIX değerleri kullanılmıştır.

Varlık kârlılığı net kr(zarar)'ın toplam varlıklara oranıdır. Her banka için likidite rasyosu likit varlıkların toplam varlıklara bölünmesiyle bulunmaktadır. Likit varlıklar bankaların her bir çeyreğin sonunda yayımlanan bilançolarındaki nakit, Merkez bankasından alacaklar, para piyasalarından alacaklar, bankalardan alacaklar, net menkul kıymetler, munzam karşılıklar, bankalar arası piyasadandır alacaklar ve ters repo işlemlerinden alacakların toplamıdır. Bir bankanın

1 Çekirdek harici yükümlülükler para piyasalarına, menkul kıymetler piyasalarına ve bankalara karşı olan yükümlülükler ile repo işlemlerinden kaynaklanan yükümlülükler ve ihraç edilmiş olan net menkul kıymetlerden oluşmaktadır.

2 Mevduat, yatırım ve kalkınma bankalarının hepsi rneklemeye dhildir.

çoğunluk hissesi yabancılara ait ise o banka yabancı banka olarak değerlendirilmiştir ve yabancı banka kukla değişkenine değer olarak 1 atanmıştır. Aksi takdirde kukla değişkenin değeri 0'dır.

Tablo 2, çalışmada kullanılan değişkenlere dair özet istatistikleri paylaşmaktadır. Analiz edilen dönemde medyan banka likidite rasyosu 0,31 iken varlık kârlılığı ise 0,01'dir³. Türkiye'ye giren toplam yabancı sermaye GSYH'nin %6,8'i kadardır ve bu toplamı, payları sırasıyla %3,1, %1,9 ve %1,4 olmak üzere diğer, portföy ve doğrudan yabancı sermaye yatırımları oluşturmaktadır.

Tablo 2: Özet İstatistikler

	Gözlem Sayısı	Ortalama	Medyan	Std. Sapma	Minimum	Maksimum
(Toplam/GSYH) _{t-1}	2,707	0.063	0.068	0.039	-0.061	0.144
(DYS/GSYH) _{t-1}	2,707	0.018	0.014	0.012	0.003	0.063
(Portföy/GSYH) _{t-1}	2,707	0.016	0.019	0.022	-0.035	0.069
(Diğer/GSYH) _{t-1}	2,707	0.030	0.031	0.028	-0.053	0.087
Likidite rasyosu	2,717	0.431	0.336	0.252	0.017	0.985
Varlık kârlılığı rasyosu	2,717	0.010	0.009	0.029	-0.146	0.113
Yabancı banka	2,717	0.337	0	0.473	0	1

Kaynak: BDDK, TCMB, ve CBOE

4. Ampirik Analiz

Denklem 1 analizimizin tahmin ettiği ana denklemi göstermektedir. $Y_{b,q}$ her bir çeyrek için b bankasının likidite ya da aktif kârlılığını temsil etmektedir. β katsayısı tahmin etmek istediğimiz en önemli katsayıdır. K_{q-1} bir önceki çeyrekte Türkiye'ye giren sermaye akımı değişkenidir. γ_y, γ_b yıl sabit etkisidir ve ülkeyi etkileyen bir yıllık tüm makroekonomik ve siyasi değişimleri kontrol etmektedir. γ_b sabit etkisi her bir bankanın zaman içerisinde değişmeyen sabit etkisini kontrol etmektedir.

$$Y_{b,q} = \alpha + \beta K_{q-1} + \gamma_y + \gamma_b + \varepsilon \quad (1)$$

En kısıtlayıcı spesifikasyonumuzda banka-yıl sabit etkisi γ_{by} 'yi kullanarak bankanın performansına etki edebilecek tüm banka-yıl çiftlerine özel şokları kontrol etmekteyiz. Denklem 1'i tahmin etmekteki ana amacımız aşağıdaki hipotez testlerini gerçekleştirmektir.

$H_0: \beta = 0$, bir önceki çeyrekte yurtiçine giren sermaye (K_{q-1}) bir sonraki dönemde bankaların likidite veya varlık kârlılığını ($Y_{b,q}$) anlamlı bir şekilde etkilememektedir.

$H_1: \beta \neq 0$, bir önceki çeyrekte yurtiçine giren sermaye (K_{q-1}) bir sonraki dönemde bankaların likidite veya varlık kârlılığını ($Y_{b,q}$) anlamlı bir şekilde etkilemektedir.

Tablo 3 denklem 1'in sıradan en küçük kareler yöntemiyle tahmin edilmesinin sonuçlarını göstermektedir. Bu tablo ülkeye giren toplam net sermaye miktarı ile bankaların likiditesini

3 Varlık kârlılık rakamı çeyreklik varlık kârlılığıdır. Dolayısıyla yıllık varlık kârlılığı $0,01 \times 4 = 0,04$ ile yakınsanabilir.

arasında pozitif bir ilişkiye işaret etmektedir. Sütun (1)'de hiçbir sabit etki kullanmadan sadece toplam net sermaye girişinin etkisine baktığımızda pozitif bir etki gözlemlenmektedir. Sütun 2-4'te sırasıyla trend, banka, yıl ve banka-yıl sabit etkilerini ekleyerek sermaye hareketinin etkisini diğer sabit etkilerden ayırıştırılmaktadır. En kısıtlayıcı tanımlama olan banka-yıl sabit etkilerinin bulunduğu sütun (4)'teki sonuçlar toplam net sermaye girişindeki 1 yüzde puanlık artışın banka likiditesini 0,1 yüzde puan arttırdığını göstermektedir. Sütun 5-8'de ise bankaların varlık kârlılığına, toplam net sermaye akımlarının etkisini incelemektedir. En kısıtlayıcı tanımlama olan sütun (8)'de görülebileceği gibi banka kârlılığının toplam net sermaye elastikiyeti 0,012 olarak bulunmaktadır. Bu sonuç ekonomik olarak küçük bir etkiye işaret etmektedir.

Tablo 3. Sermaye Akımları, Banka Likiditesi ve Kârlılığı

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
	Likidite Rasyosu				Varlık Kârlılığı			
(Toplam/ GSYH) _{t-1}	0.406*** (0.093)	0.231*** (0.073)	0.107 (0.089)	0.103** (0.047)	0.002 (0.007)	-0.007 (0.007)	0.013** (0.006)	0.012** (0.005)
Trend		-0.002*** (0.0002)	-0.003 (0.002)	-0.002** (0.001)		-0.0001*** (2.19e-05)	0.004*** (0.0002)	0.004*** (0.0001)
Gözlem sayısı	2,707	2,705	2,705	2,705	2,707	2,705	2,705	2,705
R ²	0.020	0.670	0.682	0.947	0.000	0.184	0.443	0.756
Trend	Hayır	Evet	Evet	Evet	Hayır	Evet	Evet	Evet
Banka sabit etkisi	Hayır	Evet	Evet	Hayır	Hayır	Evet	Evet	Hayır
Yıl sabit etkisi	Hayır	Hayır	Evet	Hayır	Hayır	Hayır	Evet	Hayır
Banka-yıl sabit etkisi	Hayır	Hayır	Hayır	Evet	Hayır	Hayır	Hayır	Evet

Not: Bu tablo ülkeye toplam net sermaye girişlerinin Türk bankalarının likiditesini ve kârlılığını nasıl etkilediğini göstermektedir. Toplam / GSYH ülkeye giren toplam yabancı sermaye akımlarının gayri safi yurtiçi hâsılaya oranını ifade etmektedir. Tahminler reel (enflasyon etkisinden arındırılmış) banka aktif büyüklüğü ağırlık olarak kullanılarak en küçük kareler yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. ***, **, ve * katsayıların sırasıyla %1, %5 ve %10 seviyelerinde anlamlı olduğunu belirtmektedir. Heteroskedastisiteye karşı tutarlı standart hatalar her bir katsayının altında parantez içinde verilmiştir.

4.1 Farklı Türlerdeki Uluslararası Sermaye Akımlarının Banka Likidite ve Kârlılığına Etkisi

Ülkeler arasında akan sermaye finanse ettiği faaliyetlere göre birbirinden farklılaşmaktadır ve literatürde genel olarak ülkelerarası sermaye hareketleri üç ana başlık altında kategorize edilmektedir. Bu bölümde doğrudan yatırım, portföy yatırımları ve diğer yatırımlar şeklinde sınıflandırılmış toplam sermaye akımının alt kırılımlarının, incelenen banka rasyoları üzerindeki etkileri araştırılmaktadır.

Tablo 4'te görüldüğü üzere, her ne kadar tüm farklı sermaye girişlerinin banka likiditesi üzerinde pozitif bir etkisi olsa da, sadece portföy ve diğer sermaye girişlerinin etkisi istatistiki olarak

anlamlıdır. Banka kârlılığı üzerinde ise sadece portföy girişlerinin istatistiki olarak anlamlı ve pozitif bir etkisi gözlenmektedir. Banka likidite rasyolarının portföy girişlerine elastikiyeti %11 iken, banka varlık kârlılığı için elastikiyet %2,1 olarak bulunmuştur. Doğrudan sermaye yatırımları ile bankaların varlık kârlılığı arasında gözlenen negatif ilişki ise daha derinlemesine inceleme ihtiyacına işaret etmektedir. İlerleyen bölümde araç değişken yöntemi ile sermaye girişlerinin banka kârlılığına etkisindeki yurtiçi talep bileşeni ayrıştırıldığında bu negatif etkinin ortadan kalktığı gösterilecektir.

Tablo 4. Sermaye Akım Türleri, Banka Likiditesi ve Kârlılığı

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
	Likidite Rasyosu			Varlık Kârlılığı		
$(DYS / GSYH)_{t-1}$	0.005 (0.113)			-0.060*** (0.023)		
$(Portföy / GSYH)_{t-1}$		0.113** (0.053)			0.021*** (0.006)	
$(Diğer / GSYH)_{t-1}$			0.083* (0.050)			0.0103 (0.008)
Trend	-0.003** (0.001)	-0.002** (0.001)	-0.003** (0.001)	0.004*** (0.0001)	0.004*** (0.0001)	0.004*** (0.0001)
Gözlem sayısı	2,705	2,705	2,705	2,705	2,705	2,705
R ²	0.946	0.947	0.947	0.757	0.757	0.756
Trend	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Banka sabit etkisi	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır
Yıl sabit etkisi	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır
Banka-yıl sabit etkisi	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet

Not: Bu tablo farklı sermaye akımlarının Türk bankalarının likiditesini ve kârlılığını nasıl etkilediğini göstermektedir. $DYS / GSYH$, $Portföy / GSYH$ ve $Diğer / GSYH$ ülkeye giren doğrudan yabancı sermaye akımlarının, portföy akımlarının ve diğer sermaye akımlarının gayri safi yurtiçi hâsılaya oranlarını ifade etmektedir. Tahminler reel (enflasyon etkisinden arındırılmış) banka aktif büyüklüğü ağırlık olarak kullanılarak en küçük kareler yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. ***, **, ve * katsayıların sırasıyla %1, %5 ve %10 seviyelerinde anlamlı olduğunu belirtmektedir. Heteroskedastisiteye karşı tutarlı standart hatalar her bir katsayının altında parantez içinde verilmiştir.

4.2. Uluslararası Sermaye Akımlarının Banka Türlerine Etkisi

Bankalar pek çok açıdan birbirleri ile farklılaşabilmektedirler ve bu farklılıklar onların şokları iletilme ve şoklardan etkilenme derecelerini değiştirebilmektedir. Neticesinde de farklı bankaların

benzer şoklar karşısında verdiği tepkiler birbirinden sapmalar gösterebilmektedir. Bankalar arasındaki önemli farklılıklardan biri de sermayelerinin menşeidir. Bu bölümde bankaların sermayelerinin menşesindeki farklılıkların aynı bankaların sermaye hareketlerinden etkilenmelerini nasıl değiştirdiğini incelemektediriz.

Cetorelli ve Goldberg (2011, s. 42)'in de vurguladığı üzere küresel bankalar krizlerin etkilerinin ülkeler arasında yayılmasında önemli rol oynamaktadır. Fonlar ana banka ile farklı yabancı piyasalardaki iştirakleri arasında düzenli bir şekilde akmaktadır ve bu fon akışı belli şablonları da takip edebilmektedir. Cetorelli ve Goldberg (2012, s. 300) ana banka bir finansal şoka maruz kaldığında, likiditeyi organizasyon içerisinde konumswal bir sıraya (pecking order) göre yeniden dağıttığını tespit etmiştir. Biz de örneklemimizdeki bankaları yerli ve yabancı olmak üzere iki gruba ayırarak şokların etkilerinin bu iki grup banka arasında nasıl ayırıştığını inceledik.

De Haas & Van Horen (2013, s. 246)'in bulgularına göre yabancı bankaların doğdukları ülkeye coğrafi yakınlıkları buldukları lkeadaki kârlılıklarını arttırmaktadır. Yabancı bankalar gelişmekte olan ülkelerde ve zayıf kurumsal altyapıya sahip ülkelerde genel olarak yerel bankalara kıyasla daha başarılı olabilmektedirler. Yabancı bankaların finansal istikrara etkilerine baktıklarında ise küresel kriz esnasında yabancı bankaların nispeten küçük pazar payına sahip oldukları ülkelerde, yerel bankalara kıyasla kredi hacimlerini daha fazla azalttıkları görülmüştür. Ancak aynı etki yabancı bankaların baskın oldukları ya da yerel olarak fonlandıkları durumlarda geçerli değildir.

Lehman Brothers'ın çöküşünün büyük uluslararası bankaların ülkeler arasındaki borç alıp vermelerini nasıl azalttığını sendikasyon kredi verisini kullanarak inceleyen Claessens ve Van Horen (2013, s. 10), farklı bankaların aynı ülkede nasıl değişen seviyelerde pozisyon azalttığını göstermektedir. Bankalar, kriz sonrasında coğrafi olarak daha yakın olan, daha tecrübeli oldukları ve bağlı şirketlerinin bulunduğu ülkelere yönelik borçlarını nispeten daha az miktarda azaltmıştır.

Küresel bankaların, şokların ülkeler arasında yayılmasında ve ülkelerin işevrimlerinin birlikte hareket etmesinde oynadığı önemli rolü Kalemlı-zcan v.d. (2013, s. 496) de vurgulamaktadır. Reel sektörü doğrudan etkileyen üretkenlik şokları neticesinde küresel bankalar ülkelerin iş çevrimlerinin birbirinden uzaklaşmasına sebep olabilirken finansal sektörü doğrudan etkileyen şoklar aynı bankalar kanalıyla farklı ülkelerin iş çevrimlerinin yakınsamasına sebep olabilmektedir.

Toplam net sermaye girişlerinin ve bu toplamın alt kırılımlarının yerli ve yabancı bankaların likidite rasyoları üzerindeki etkisi Tablo 5'te gösterilmiştir. Genel olarak sermaye girişleri yerli ve yabancı bankaların likidite rasyoları üzerinde pozitif etkiye sahip görünse de en yüksek ve istatistik olarak anlamlı etki portföy akımlarından kaynaklanmaktadır.

Tablo 5. Banka Türleri ve Banka Likiditesi

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
	Yabancı	Yerli	Yabancı	Yerli	Yabancı	Yerli	Yabancı	Yerli
(Toplam/ GSYH) _{t-1}	0.038 (0.043)	0.115** (0.055)						
(DYS / GSYH) _{t-1}			0.137 (0.211)	-0.0192 (0.126)				
(Portföy / GSYH) _{t-1}					0.133** (0.063)	0.109* (0.062)		
(Diğer / GSYH) _{t-1}							-0.0756 (0.058)	0.112* (0.057)
Trend	-6.14e-05 (0.001)	-0.003** (0.001)	-0.0001 (0.001)	-0.003** (0.001)	6.37e-05 (0.001)	-0.003** (0.001)	-0.0003 (0.001)	-0.003** (0.001)
Gözlem sayısı	910	1,793	910	1,793	910	1,793	910	1,793
R ²	0.962	0.943	0.962	0.943	0.962	0.943	0.962	0.943
Trend	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Banka sabit etkisi	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır
Yıl sabit etkisi	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır
Banka-yıl sabit etkisi	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet

Not: Bu tablo farklı sermaye akımlarının yerli ve yabancı Türk bankalarının likiditesini nasıl etkilediğini göstermektedir. DYS / GSYH, Portföy / GSYH ve Diğer / GSYH ülkeye giren doğrudan yabancı sermaye akımlarının, portföy akımlarının ve diğer sermaye akımlarının gayri safi yurtiçi hâsılaya oranlarını ifade etmektedir. Tahminler reel (enflasyon etkisinden arındırılmış) banka aktif büyüklüğü ağırlık olarak kullanılarak en küçük kareler yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. ***, **, ve * katsayıların sırasıyla %1, %5 ve %10 seviyelerinde anlamlı olduğunu belirtmektedir. Heteroskedastisiteye karşı tutarlı standart hatalar her bir katsayının altında parantez içinde verilmiştir.

Tablo 6 toplam net sermaye girişlerinin ve bu toplamın alt kırılımlarının yerli ve yabancı bankaların kârlılıkları üzerindeki etkiyi birbirinden ayırıştırarak göstermektedir. Toplam net yabancı sermaye ve portföy sermayesi girişlerinin hem yerli hem de yabancı bankaların kârlılığı üzerinde pozitif ve anlamlı bir etkisi tespit edilmektedir. Diğer sermaye girişlerinin sadece yabancı bankaların kârlılığı üzerinde istatistiki olarak anlamlı bir etkisi tespit edilebilmektedir. Doğrudan yabancı sermaye girişlerinin Tablo 4'te banka kârlılığı üzerinde tespit edilen negatif etkisinin yerli yabancı bankalar arasında paralel bir seviyede olduğu Tablo 6'da sütun 3 ve 4'te fark edilmektedir.

Tablo 6. Banka Türleri ve Banka Kârlılığı

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
	Yabancı	Yerli	Yabancı	Yerli	Yabancı	Yerli	Yabancı	Yerli
(Toplam/ GSYH) _{t-1}	0.019*** (0.006)	0.010* (0.005)						
(DYS / GSYH) _{t-1}			-0.073*** (0.028)	-0.063** (0.025)				
(Portföy / GSYH) _{t-1}					0.023*** (0.008)	0.021*** (0.007)		
(Diğer / GSYH) _{t-1}							0.022*** (0.008)	0.008 (0.009)
Trend	0.003*** (0.0002)	0.004*** (0.0002)	0.003*** (0.0002)	0.004*** (0.0002)	0.003*** (0.0002)	0.004*** (0.0002)	0.003*** (0.0002)	0.004*** (0.0002)
Gözlem sayısı	910	1,793	910	1,793	910	1,793	910	1,793
R ²	0.831	0.749	0.830	0.751	0.830	0.750	0.830	0.749
Trend	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Banka sabit etkisi	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır
Yıl sabit etkisi	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır
Banka-yıl sabit etkisi	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet

Not: Bu tablo farklı sermaye akımlarının yerli ve yabancı Türk bankalarının likiditesini nasıl etkilediğini göstermektedir. $DYS / GSYH$, $Portfy / GSYH$ ve $Diğer / GSYH$ ülkeye giren doğrudan yabancı sermaye akımlarının, portföy akımlarının ve diğer sermaye akımlarının gayri safi yurtiçi hâsılaya oranlarını ifade etmektedir. Tahminler reel (enflasyon etkisinden arındırılmış) banka aktif büyüklüğü ağırlık olarak kullanılarak en küçük kareler yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. ***, **, ve * katsayıların sırasıyla %1, %5 ve %10 seviyelerinde anlamlı olduğunu belirtmektedir. Heteroskedastisiteye karşı tutarlı standart hatalar her bir katsayının altında parantez içinde verilmiştir.

4.3 Sermaye Hareketlerinin Dışsal Etkisi

nceki bölümlerdeki analizimizde Türkiye'deki bankaların yurtdışından sermaye talebinin ve küresel piyasalardaki sermaye bolluğu durumlarının ortak etkisi, tahmin edilen katsayılar da toplam bir halde bulunmaktaydı. Bu bölümde bankaların talebini hariç tutarak sadece küresel sermaye bolluğunun veya kıtlılığının banka likiditesi ve kârlılığı üzerindeki dışsal etkisini lmekteyiz. Bu amaçla VIX endeksini araç değişken olarak kullanılmaktayız.

Tablo 7'de tüm sermaye giriş değişkenleri VIX araç değişkeni ile temsil edilmektedir. Likidite rasyosu üzerinde pozitif ve anlamlı etki devam etmektedir. Sermaye girişindeki bir puanlık artış bankaların likidite rasyosunu sütün 4'te 0,45 puan arttırmaktadır. Tablo 3'teki sonuçlara kıyasla araç değişken kullandığımızda banka likiditesi için daha yüksek ve anlamlı katsayılar elde etmekteyiz. Ancak banka karlılığı üzerindeki pozitif etki araç değişken kullanılan spesifikasyonlarda ya azalmaktadır ya da ortadan kalkmaktadır. Bu farklılaşma beklenen bir olgudur. Zira bir

ülkeye sermaye girişinde küresel arz ve yerel talebin her ikisinin de nihai sermaye hareketleri üzerinde etkisi olduğu bilinmektedir.

Bankaların likidite talebi yurtdışından bir ülkeye sermaye girişinin önemli belirleyicilerinden biridir. Araçsal değişken tahminlerinde VIX'i kullanarak bankaların talep kanalını kapatıp sadece dış dünyadan gelen bir arz etkisini açık tuttuğumuzda ülkeye sermaye girişlerinin banka likiditeleri üzerinde daha büyük bir etkiye sahip olduğu fark edilmektedir. Zira talep kanalının tahmin edilen parametre üzerinde aşağı yönlü bir etkisi olacaktır. Likiditesi yüksek bankaların dış dünyadan sermaye talepleri daha düşük olacaktır ve bu durum tahmin edilen araçsal değişken regresyonlarıyla da ortaya çıkmaktadır. Araç değişken kullanarak sermaye girişlerinin bankaların varlık kârlılıkları üzerindeki etkisi analiz edildiğinde önemli bir etki bulunmamaktadır. Bu strateji ile de toplam net sermaye girişinin banka kârlılıkları üzerinde istatistiki olarak zayıf ancak pozitif bir etkiye sahip olduğu gözlenmektedir.

Tablo 7. Sermaye Akımları, Banka Likiditesi ve Kârlılığı – Araç Değişken

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
	Likidite Rasyosu				Varlık Kârlılığı			
(Toplam/ GSYH) _{t-1}	0.207 (0.196)	0.642*** (0.137)	0.484* (0.271)	0.453*** (0.127)	-0.050*** (0.018)	-0.0236 (0.0165)	0.009 (0.017)	0.010 (0.014)
Trend		-0.002*** (0.0002)	-0.002 (0.002)	-0.002 (0.00114)		-0.0001*** (2.13e-05)	0.004*** (0.0002)	0.004*** (0.0001)
Gözlem sayısı	2,707	2,705	2,705	2,705	2,707	2,705	2,705	2,705
R ²	0.015	0.651	0.674	0.940	-0.039	0.180	0.443	0.756
Trend	Hayır	Evet	Evet	Evet	Hayır	Evet	Evet	Evet
Banka sabit etkisi	Hayır	Evet	Evet	Hayır	Hayır	Evet	Evet	Hayır
Yıl sabit etkisi	Hayır	Hayır	Evet	Hayır	Hayır	Hayır	Evet	Hayır
Banka-yıl sabit etkisi	Hayır	Hayır	Hayır	Evet	Hayır	Hayır	Hayır	Evet

Not: Bu tablo ülkeye toplam net sermaye girişlerinin Türk bankalarının likiditesini ve kârlılığını nasıl etkilediğini VIX indeksini araç değişken kullanarak göstermektedir. Tahminler için reel (enflasyon etkisinden arındırılmış) banka aktif büyüklüğü ağırlık olarak kullanılmıştır. Toplam / GSYH ülkeye giren toplam yabancı sermaye akımlarının gayri safi yurtiçi hâsılaya oranını ifade etmektedir. ***, **, ve * katsayıların sırasıyla %1, %5 ve %10 seviyelerinde anlamlı olduğunu belirtmektedir. Heteroskedastisiteye karşı tutarlı standart hatalar her bir katsayının altında parantez içinde verilmiştir.

Tablo 8 sermaye girişlerinin alt kalemlerinin VIX araç değişkeni ile temsil edildiğinde banka likiditesi ve varlık kârlılığı üzerindeki etkiyi sunmaktadır. Doğrudan yabancı sermaye hareketlerinin banka likiditesi üzerinde negatif ve anlamlı bir etkisi gözlenmektedir. Bu negatif etkinin farklı sebepleri olabilir. İlk olarak doğrudan yabancı yatırımları ülkeye istikrarlı bir şekilde aynı yoğunlukta gelmemektedir. Büyük bir satın almayı finanse eden büyük bir sermaye girişini takip eden uzun bir dönemde benzer büyüklükte bir işlem gerçekleşmeyebilmektedir. Bu durum dışadüşen gözlemlere sebep olabilmektedir. İkinci olarak, eğer bir doğrudan yabancı yatırım yerli

bir ortak ile birlikte gerçekleşiyor ise yerli ortağın finansmanı i piyasadan sağlaması iç piyasada bankaların likiditesini düşürebilmektedir. Tablo 4'teki katsayılar ile mukayese edildiğinde portföy ve diğer sermaye girişlerine ait katsayıların hem kendilerinin hem de istatistiki anlamlılıklarının belirgin şekilde arttığı fark edilmektedir. Portföy girişleri için elastikiyet 0,51 iken diğer sermaye girişleri için 1,85'tir. Sermaye girişlerinin alt kalemlerini ayrı ayrı araç değişkenle tahmin ettiğimizde hiçbir kalem için banka kârlılığı üzerinde anlamlı bir etki bulamamaktayız.

Tablo 8. Sermaye Akım Türleri ve Banka Likiditesi ve Kârlılığı – Araç Değişken

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
	Likidite Rasyosu			Varlık Kârlılığı		
$(DYS / GSYH)_{t-1}$	-3.591** (1.416)			-0.0771 (0.102)		
$(Portföy / GSYH)_{t-1}$		0.513*** (0.143)			0.0110 (0.016)	
$(Diğer / GSYH)_{t-1}$			1.855** (0.805)			0.0398 (0.055)
Trend	-0.005*** (0.002)	-0.002 (0.001)	-0.003** (0.002)	0.004*** (0.0002)	0.004*** (0.0001)	0.004*** (0.0001)
Gözlem sayısı	2,705	2,705	2,705	2,705	2,705	2,705
R ²	0.894	0.942	0.856	0.757	0.756	0.753
Trend	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Banka sabit etkisi	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır
Yıl sabit etkisi	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır
Banka-yıl sabit etkisi	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet

Not: Bu tablo farklı sermaye akımlarının Türk bankalarının likiditesini ve kârlılığını nasıl etkilediğini VIX indeksini araç değişken kullanarak göstermektedir. $DYS / GSYH$, $Portfy / GSYH$ ve $Diğer / GSYH$ ülkeye giren doğrudan yabancı sermaye akımlarının, portföy akımlarının ve diğer sermaye akımlarının gayri safi yurtiçi hâsılaya oranlarını ifade etmektedir. Tahminler için reel (enflasyon etkisinden arındırılmış) banka aktif büyüklüğü ağrılık olarak kullanılmıştır. ***, **, ve * katsayıların sırasıyla %1, %5 ve %10 seviyelerinde anlamlı olduğunu belirtmektedir. Heteroskedastisiteye karşı tutarlı standart hatalar her bir katsayının altında parantez içinde verilmiştir.

Tablo 9 sermaye akımlarının alt kalemlerinin yerli yabancı bankaların likidite rasyolarına etkilerini VIX araç değişkeni ile ölçmektedir. Veriyi alt gruplara ayırmak analizin gücünü azaltıp etkiyi tanımlamayı güçleştiriyor olabilir. Toplam sermaye girişleri açısından etkiyi incelediğimizde yerli bankaların likidite rasyolarının yabancı bankalarinkinden daha çok ve istatistiki olarak daha anlamlı bir şekilde sermaye hareketlerinden etkilendiği fark edilmektedir. Alt kalemlerde yabancı bankalar için hiçbir anlamlı etki tespit edilemezken, portföy ve diğer sermaye akımları yerli bankaların likiditelerini pozitif ve anlamlı bir şekilde etkilemektedir. Doğrudan yabancı sermaye hareketlerine dair sütun 3 ve 4'teki bulgular, Tablo 8'de bulunan negatif etkinin ziyadesiyle yerli bankalardan kaynaklandığına işaret etmektedir.

Tablo 9. Banka Türleri ve Banka Likiditesi – Araç Değişken

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
	Yabancı	Yerli	Yabancı	Yerli	Yabancı	Yerli	Yabancı	Yerli
(Toplam / GSYH) _{t-1}	0.114 (0.177)	0.496*** (0.144)						
(DYS / GSYH) _{t-1}			-0.595 (0.959)	-4.117** (1.783)				
(Portföy / GSYH) _{t-1}					0.115 (0.177)	0.570*** (0.164)		
(Diğer / GSYH) _{t-1}							0.547 (0.999)	1.982** (0.912)
Trend	0.0002 (0.001)	-0.002* (0.001)	-0.0006 (0.001)	-0.006** (0.002)	2.88e-05 (0.001)	-0.002 (0.001)	0.0004 (0.002)	-0.004** (0.002)
Gözlem sayısı	910	1,793	910	1,793	910	1,793	910	1,793
R ²	0.962	0.935	0.961	0.868	0.962	0.937	0.953	0.837
Trend	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Banka sabit etkisi	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır
Yıl sabit etkisi	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır
Banka-yıl sabit etkisi	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet

Not: Bu tablo farklı sermaye akımlarının yerli ve yabancı Türk bankalarının likiditesini nasıl etkilediğini VIX indeksini araç değişken kullanarak göstermektedir. $DYS / GSYH$, $Portföy / GSYH$ ve $Diğer / GSYH$ ülkeye giren doğrudan yabancı sermaye akımlarının, portföy akımlarının ve diğer sermaye akımlarının gayri safi yurtiçi hâsılaya oranlarını ifade etmektedir. Tahminler için reel (enflasyon etkisinden arındırılmış) banka aktif büyüklüğü ağırlık olarak kullanılmıştır. ***, **, ve * katsayıların sırasıyla %1, %5 ve %10 seviyelerinde anlamlı olduğunu belirtmektedir. Heteroskedastisiteye karşı tutarlı standart hatalar her bir katsayının altında parantez içinde verilmiştir.

Tablo 10, bir önceki tabloya benzer şekilde sermaye girişlerinin alt kalemlerinin bankaların varlık kârlılıklarına etkisini bankaların menşelerine göre ayrıştırarak incelemektedir. Herhangi bir sermaye akımının farklı türlerdeki bankalar üzerinde anlamlı bir etkisi tespit edilememektedir.

Tablo 10. Banka Türleri ve Banka Kârlılığı – Araç Değişken

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
	Yabancı	Yerli	Yabancı	Yerli	Yabancı	Yerli	Yabancı	Yerli
(Toplam / GSYH) _{t-1}	0.001 (0.025)	0.012 (0.015)						
(DYS / GSYH) _{t-1}			-0.00518 (0.133)	-0.102 (0.112)				
(Portföy / GSYH) _{t-1}					0.001	0.014		

					(0.026)	(0.017)		
(Diğer / GSYH) _{t-1}							0.005	0.049
							(0.121)	(0.058)
Trend	0.003***	0.004***	0.003***	0.004***	0.003***	0.004***	0.003***	0.004***
	(0.0002)	(0.0002)	(0.0002)	(0.0002)	(0.0002)	(0.0002)	(0.0002)	(0.0002)
Gözlem sayısı	910	1,793	910	1,793	910	1,793	910	1,793
R ²	0.827	0.749	0.827	0.750	0.827	0.750	0.828	0.743
Trend	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
Banka sabit etkisi	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır
Yıl sabit etkisi	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır
Banka-yıl sabit etkisi	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet

Not: Bu tablo farklı sermaye akımlarının yerli ve yabancı Türk bankalarının varlık kârlılığını nasıl etkilediğini VIX endeksini araç değişken kullanarak göstermektedir. DYS / GSYH, Portföy / GSYH ve Diğer / GSYH ülkeye giren doğrudan yabancı sermaye akımlarının, portföy akımlarının ve diğer sermaye akımlarının gayri safi yurtiçi hâsılaya oranlarını ifade etmektedir. Tahminler için reel (enflasyon etkisinden arındırılmış) banka aktif büyüklüğü ağırlık olarak kullanılmıştır. ***, **, ve * katsayıların sırasıyla %1, %5 ve %10 seviyelerinde anlamlı olduğunu belirtmektedir. Heteroskedastisiteye karşı tutarlı standart hatalar her bir katsayının altında parantez içinde verilmiştir.

Sonuç

Uluslararası sermaye hareketleri pek çok gelişmekte olan ülkede olduğu gibi Türkiye'de de ekonomik ve finansal etkiler oluşturmaktadır. Bu çalışmada sermaye hareketlerinin bankaların likidite ve kârlılıklarına etkisi incelenmiştir. Yapılan analizlerin sonuçlarına göre net toplam sermaye girişleri ile portföy ve diğer sermaye girişi alt kalemleri banka likiditesini arttırmaktadır. VIX endeksini araç değişken olarak kullanarak yurtiçi bankaların sermaye talebi etkisini kontrol etmeye çalıştığımızda, yurtdışından gelen portföy ve diğer sermaye akımlarının banka likiditesinin arttırıcı etkisi daha da belirgin bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Likidite üzerindeki etki yerli bankalar için yabancı bankalara kıyasla çok daha yüksek ve anlamlı ölçülmektedir.

Sıradan en küçük hatalar yöntemiyle ölçüldüğünde portföy akımları hem yerli hem de yabancı banka kârlılığını pozitif etkilerken diğer akımlar sadece yabancı banka kârlılıklarını arttırmaktadır. Doğrudan yabancı sermaye girişleri ile banka kârlılıkları arasında negatif ilişki bulunmaktadır. Ancak yurtiçindeki bankaların talep etkisini hariç tutarak sadece global sermaye bolluğunun veya kıtlığının ölçülebilmesi amacıyla araç değişkenler yöntemi kullanıldığında banka kârlılıkları üzerinde anlamlı hiçbir etki bulunamamaktadır.

Bankalar kredi verme kararlarını verirken likidite pozisyonları önemli bir belirleyici etkenidir (Acharya ve Naqvi (2012, s. 350)). Dolayısıyla sermaye hareketlerinin banka likiditesi üzerinde anlamlı etkisi sermaye hareketleri ile ülke içindeki krediye erişim imkânları arasındaki ilişkiye ışık tutabilecek bir mahiyettedir ve ilerideki araştırmalar için uygun bir konu teşkil etmektedir.

Kaynaklar

- ACHARYA, Viral, ve NAQVI, Hassan, 2012. The Seeds of a Crisis: A Theory of Bank Liquidity and Risk Taking over the Business Cycle. *Journal of Financial Economics*, 106, 349-362.
- BAŞKAYA, Yusuf Soner, DI GIOVANNI, Julian, PEYDRO, Jose-Luis, KALEMLİ-ÖZCAN, Şebnem, ve ULU, Mehmet Fatih, 2017a. Capital Flows and the International Bank Lending Channel. *Journal of International Economics*, 108(S1), 15-22.
- BAŞKAYA, Yusuf Soner, Di GIOVANNI, Julian, KALEMLİ-ÖZCAN, Şebnem, ve ULU, Mehmet Fatih, 2017b. International Spillovers and Local Credit Cycles. NBER working paper series, 23149, 1-64.
- BORIO, Claudio ve DISYATAT, Piti, 2011. Global Imbalances and the Financial Crisis: Link or no Link? BIS Working Papers, 346l 1-37.
- BRUNO, Valentina, ve SHIN, Hyun Song, 2015a. Capital Flows and the Risk-taking Channel of Monetary Policy. *Journal of Monetary Economics*, 71, 119-132.
- BRUNO, Valentina, ve SHIN, Hyun Song, 2015b. Cross-Border Banking and Global Liquidity. *Review of Economic Studies*, 82(2), 535-564.
- CETORELLI, Nicola, ve GOLDBERG, Linda S., 2011. Global Banks and International Shock Transmission: Evidence from the Crisis. *IMF Economic Review*, 59(1), 41-76.
- CETORELLI, Nicola, ve GOLDBERG, Linda S., 2012. Liquidity Management of U.S. Global Banks: Internal Capital Markets in the Great Recession. *Journal of International Economics*, 88(2), 299-311.
- CLAESSENS, Stijn, ve VAN HOREN, Neeltje, 2013. Impact of Foreign Banks. *Journal of Financial Perspectives*, 1(1), 1-14.
- DE HAAS, Ralph, ve VAN HOREN, Neeltje, 2013. Running for the Exit? International Bank Lending During a Financial Crisis. *Review of Financial Studies*, 26(1), 244-285.
- KALEMLİ-ÖZCAN, Şebnem, PAPAIOANNOU, Elias, ve PERRI, Fabrizio, 2013. Global Banks and Crisis Transmission. *Journal of International Economics*, 89(2), 495-510.
- KHWAJA, Asim Ijaz, ve MIAN, Atif, 2008. Tracing the Impact of Bank Liquidity Shocks: Evidence from an Emerging Market. *American Economic Review*, 98(4), 1413-1442.
- LONGSTAFF, Francis A., 2001. Optimal Portfolio Choice and the Valuation of Illiquid Securities. *The Review of Financial Studies*, 14(2), 407-431.
- PARLOUR, Christine. A., STANTON, Richard, ve WALDEN, Johan, 2012. Financial Flexibility, Bank Capital Flows, and Asset Prices. *Journal of Finance*, 67(5), 1685-1722.
- SCHNABL, Philipp, 2012. The International Transmission of Bank Liquidity Shocks: Evidence from an Emerging Market. *Journal of Finance*, 67, 897-932.